

NOKTALAMA İŞARETLERİ - 3

Tek Tırnak İşareti (‘ ’)

- **Tırnak içinde verilen cümlenin içinde yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü, ibareyi belirtmek için kullanılır:**
- ▶ Ünlü eleştirmen onu ziyarete gelen genç yazar adaylarına şöyle der: “Bana yaşamınızın bundan sonraki zamanında ne tavsiye edersiniz, diye sorarsanız size sık sık kendinize ‘Ben hayatta gerçekten ne yapmak istiyorum, istediğim yolda mıyım?’ sorusunu sorun, derim.”

Denden İşareti (”)

- **Bir yazıdaki maddelerin sıralanmasında veya bir çizelgede alt alta gelen aynı sözlerin, söz gruplarının ve sayıların tekrar yazılmasını önlemek için kullanılır:**
- ▶ Durum eki
Çoğul ”
Eşitlik ”

Yay Ayraç ( )

- **Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır. Yay ayraç içinde bulunan ve yargı bildirilen anlatımların sonuna uygun noktalama işareti konur:**
- ▶ Faruk Nafiz Çamlıbel, Anadolu’ya yaptığı bir yolculuktaki izlenimlerini anlattığı şiirinde (Han Duvarları) şöyle der:...
- ▶ Buradaki tarlalar, (Üçte ikisinin sahibi, benim.) bu bölgenin en verimli arazilerindendir.

- **Özel veya cins isme ait ek, ayraçtan önce yazılır:**
- ▶ Yunus Emre’nin (1240?-1320)...

- **Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır:**
- ▶ CELALETTİN — Niye saklayayım, olsa veririm elbette. (Ceplerini araştırır)
RIZA — (Gözünün içine bakarak) Pintiliğin sırası değil, biliyorsun değil mi? Yeter artık ama.
- **Bir söze alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırmak için kullanılan ünlem işareti yay ayraç içine alınır:**
- ▶ Bu kalın kitabı bir günde (!) okuduğunu söylüyor.
- **Bir bilginin şüpheyle karşılandığını veya kesin olmadığını göstermek için kullanılan soru işareti yay ayraç içine alınır:**
- ▶ 1575 (?) yılında doğan şair...

Köşeli Ayraç ([ ])

- **Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda yay ayraçtan önce köşeli ayraç kullanılır:**
- ▶ İstanbul öykücüsü [Sait Faik Abasıyanık (1906-1954)] Burgazada’yı çok severdi.

Kesme İşareti ( )

- **Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır:**
- ▶ Türkiye’mizin, Orhan Veli Kanık’tan, Ziya Paşa’dır, Nedim’le, Selçuklu Devleti’ndeki, Resmî Gazete’de, Orta Çağ’ın, Duraklama Dönemi’nin, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı’na, Alman’sınız, Kır-gız’ım, Karakeçili’nin, Cebrail’den...
- **Yer bildiren özel isimlerde kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğu zaman ekten önce kesme işareti kullanılır:**
- ▶ Yarın arkadaşlarla Hisar’ı ziyaret edeceğiz.
- ▶ Boğaz’dan geçen gemiler, isterlerse kılavuz kaptan alabiliyor.
- **Belli bir kanun, tüzük, yönetmelik kastedildiğinde büyük harfle yazılan kanun, tüzük, yönetmelik sözlerinin ek alması durumunda kesme işareti kullanılır:**
- ▶ Bu Kanun’un 11. maddesinin a bendi...
- ▶ Yukarıda adı geçen Yönetmelik’in 12’nci maddesine göre...

- **Özel adlar için yay ayraç içinde bir açıklama yapıldığında kesme işareti yay ayraçtan önce kullanılır:**
- ▶ Yakup Kadri’nin (Karaosmanoğlu) eserleri...

- **Kişi adlarından sonra gelen saygı ve unvan sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur:**
- ▶ Osman Bey’e, Pelin Hanım’dan, Mithat Efendi’ye, Cemal Paşa’ya; Türk Dil Kurumu Başkanı’na
- **Kişi adlarından sonra gelen saygı ve unvan sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur:**
- ▶ Osman Bey’e, Pelin Hanım’dan, Mithat Efendi’ye, Cemal Paşa’ya; Türk Dil Kurumu Başkanı’na
- **Kişi adlarını karşılayan unvan sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur:**
- ▶ Vali’nin, Türk Dil Kurumu Başkanı’na, İçişleri Bakanı’yla
- **Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için konur:**
- ▶ TDK’nin, TBMM’nin, BM’de, ABD’de, TV’ye
- **Sayılarla getirilen ekleri ayırmak için konur:**
- ▶ 1995’te, 5’inci madde, 2’nci kat; 7,65’lik, 657’yle

● **Bir ek veya harften sonra gelen ekleri ayırmak için konur:**

▶ a'dan z'ye kadar, Türkçede -lık'la yapılmış sözcükler.

- Ek getirildiğinde "Avrupa Birliği" kesme işareti ile kullanılır:
  - ▶ **Avrupa Birliği**'yle olan ilişkiler...
- Sonunda 3. teklik kişi iyelik eki olan özel ada, bu ek dışında başka bir iyelik eki getirildiğinde kesme işareti konmaz:
  - ▶ **Muş Ovamızın toprak özelliği, Çanakkale Boğazımızın gemi taraflığı, Kuşadamıza uğrayan turist yatları**
- Başbakanlık, Rektörlük vb. sözlere ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde **Başbakanlığa, Rektörlüğe** vb. biçimlerde yazılır.

- Kurum, kuruluş, kurul, birleşim, oturum ve iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz:
  - ▶ **Türkiye Büyük Millet Meclisine, Türk Dil Kurumundan, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanlığının, Kardelen Bakkaliyesinden**
- Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz:
  - ▶ **Türkleşmek, Türkçe, Türkçeyi, Müslümanlık, Hristiyanlık, Avrupalı, Avrupalılaşmak, Konyalı, Mehmetler, Yakup Kadriker, Türklerin, Türklüğün, Türkleşmekte, Türkçenin, Müslümanlıkta, Hollandalıdan, Hristiyanlıktan, Atatürkçülüğün**

ÖRNEK

Televizyon programlarında sunucuların göz önünde bulundurması gereken kurallar vardır . İşte bunlardan birkaçı : Anladım, tamam, hıı, haaa, evet gibi sözlerle konuşmacının sözünü kesmeyiniz . Çünkü sunucunun gereksiz yere söze karışması konuşmacının dikkatini dağıtabilir. Sunucunun soracağı soruların ; konuşmacıyı konunun içine çekecek nitelikte olması gerekir. Görüşmeyi, zamanın kalmadığını belirterek bitirmek, geçerliğini yitirmiş bir önlemdir artık .

Bu parçadaki numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yerinde kullanılmamıştır?

- A) I.   B) II.   C) III.   D) IV.   E) V.

ÖRNEK

XX. yüzyılın son çeyreğinde plansız iç göçler sebebiyle kalabalıklaşan İstanbul; benzer kaderi yaşayan Ankara, İzmir, Bursa gibi şehirlere göre daha çok sorunla baş başa kalmıştır.

Aşağıdakilerin hangisinde noktalı virgül (;) bu cümledeki işleviyle kullanılmıştır?

- A) Yazar değil, eleştirmenler; metinler değil, yorumlar yani bakış açıları değiştiği için edebiyat eserlerinin anlamı daima zenginleşmektedir.
- B) Kopuk dizelerin, anlatı parçacıklarının, çizimin sınırlarında dolaşan bu melez metin; onun yaşam haritasına göre farklılıklar gösterir.
- C) Türkiye, İran, Rusya; Ankara, Tahran, Moskova isimlerinin birbirleriyle münasebetleri açık seçik ortadadır.
- D) Tokat'ta yetiştirilen ürünlerin başında domates, biber, fasulye, patates; kiraz, vişne, elma, erik gelir.
- E) Lale, sümbül ve karanfil motifleriyle ebru sanatına farklı bir yorum getirmiş; bu sanatın genç kuşaklarca tanınmasına katkıda bulunmuştur.

ÖSYM Sorusu (2019)

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ayraç ( ) işareti, öbürlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Söylenmesi gerektiğine inanılan şeylerin, anlatılmış (belirtilmiş) olması, bu yazıların önemini ve kalıcılığını daha da artırıyor.
- B) Ülkemizde bu sanatın uzun bir geçmişi ve çok ünlü (tanınmış) öncüleri vardır.
- C) Öncelikle bu gösteriler, oyun kahramanlarının ruhsal durumlarını (iç dünyalarını) aktarma işlevi açısından gereksizdir.
- D) Ayrıntılar aktarılırken çoğu zaman benzetmelerden, eğretilmelerden, değişmecelerden (mecazlardan) yararlanılır.
- E) Türkçede bütün sözcük köklerinin iki ana kümeye (adlar ve eylemler) ayrılabilceğini biliyorsunuz.

ÖSYM Sorusu

ÖRNEK

Mutluluğun en önemli sırlarından bazıları bence şunlardır ( ) ömrümüzün sonuna dek çalışmak ( ) yeteneğimiz elverdiği ölçüde yararlı yapıtlar ortaya koymak ( ) gücümüz yettiğinde ailemize ve çevremize destek olmak ( )

Bu parçada ayraçlarla ( ) belirtilen yerlere, aşağıdakilerin hangisinde verilen noktalama işaretleri sırasıyla getirilmelidir?

- A) (;) (,) (.) (...)
B) (:) (,) (.) (...)
C) (:) (;) (.) (.)
D) (:) (;) (.) (...)
E) (;) (,) (:) (.)

ÖSYM Sorusu

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kesme işaretinin kullanımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Pamukkale travertenleri, Denizli'mizin önde gelen turistik değerlerindedir.
B) Bu yasa tasarısı Bakanlar Kurulu'nda uzun uzun tartışıldı.
C) Ferhunde Hanım'dan gelen son mektubu ailecek sevinç içinde okuduk.
D) Üniversitemizde tek ders sınavlarının 30 Haziran'da yapılacağı açıklandı.
E) TDK'nin bir görevi de geçmişte yazılmış eserleri günümüze kazandırmaktır.

ÖSYM Sorusu